

Persoonlijkheid en Positie.

Interactie tussen persoonlijkheid (zelf-kennis) en formele positie (kennis-van-zaken) bepaalt de competentie.

Waar kennis-van-zaken een object betreft buiten de persoon, heeft zelf-kennis als object de persoon zelf, die nadenkt over eigen ervaringen, al dan niet systematisch.

Zowel een studie tot ingenieur als een studie tot psycholoog leidt tot kennis-van-zaken, niet tot zelf-kennis. Zelf-kennis heeft de eigen persoonlijkheid tot studie-object, en is noodzakelijk, bijvoorbeeld bij de uitoefening van psychotherapie.

Zelf-kennis is ook elders van belang.

Daar namelijk, waar interpretatie is gevraagd, een inschatting van een bepaalde stand van zaken. Hierbij is de persoonlijkheid bepalend, en dus zijn of haar zelf-kennis. De reden is een eenvoudige. Voorkeuren, opvattingen, karakteristieken in denken en voelen, vooronderstellingen, geven richting aan de interpretatie.

Iemand die deze gedragskenmerken van zichzelf kent, heeft meer kans om die kenmerken, al dan niet, een rol te laten spelen bij de noodzakelijke interpretatie. En dus bij beslissingen, waarbij het bereiken van de doelstellingen een maat is voor de competentie.

Kennis-van-zaken is een noodzakelijke voorwaarde voor het bereiken van doelstellingen, maar het is geen voldoende voorwaarde om die te bereiken.

Dit blijkt allereerst en steeds opnieuw in berichten die gaan over mensen bij wie het kennisniveau boven alle twijfel verheven is, en die tegelijkertijd falen in het bereiken van hun doelstellingen, veroorzaakt door een tekortschieten in zelf-inzicht. De herhaling in dit type berichtgeving is een terugkerende kritiek op de waargenomen, onnozele attitude ten aanzien van zelf-kennis. Het gaat hier niet om luxe, overbodigheid, vrijblijvendheid of amateurisme in het verwerven van zelf-kennis, maar om een vereiste in het halen van de eindstreep.

Een wetenschappelijk onderzoeker die gegevens vervalst, een journalist die feiten fantaseert, een gezagvoerder die zich door haast laat leiden en daarmee een catastrofe veroorzaakt, een directeur die zijn eigen privacy-reglement schendt, een manager met een toegeeflijkheid voor incompetente medewerkers, een afdelingshoofd met een leidinggevende visie waarbij protocol en medewerkers langzaam maar zeker uit elkaar groeien, een gezagsdrager die, door een hang naar autoritair optreden, geleidelijk maar systematisch, zijn of haar eigen gezag ondermijnt. In deze voorbeelden blijkt de positie primair te zijn aan zelf-kennis. Bij de interpretatie, die een hoeksteen is voor het handelen, blijkt het tekort aan zelf-inzicht, wat leidt tot een verlies aan competentie.

Een diamant reflecteert, eerst via zijn geslepen facetten, het licht dat erop valt. De persoonlijkheid reageert, eerst via zelfkennis, op adequate wijze bij aandacht.

Copyright © 2012 Kristen Ewout van de Velde